

Norra Djurgårdsstaden

- PM om behov och önskemål avseende Östermalms stadsdelsnämnds verksamheter

Syfte

Syftet med denna PM är att beskriva hur Östermalms stadsdelsförvaltning ser på utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden samt vilka behov och önskemål som finns för stadsdelsnämndens verksamheter. Stadsdelsförvaltningen ger också synpunkter på funktioner som inte direkt ligger under stadsdelsnämndens ansvarsområde men som berör dess verksamheter.

Denna PM är avsedd som ett underlag för bland andra stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i planeringen av området samt som ett stöd för stadsdelsförvaltningens interna planering. Stadsdelsförvaltningen uppdaterar denna PM kontinuerligt, eftersom bland annat förändringar i projektet samt samhällsutvecklingen i övrigt kan påverka förvaltningens behov.

Stadsdelsnämndens behov redovisas också i remissvaren avseende detaljplanerna för området och preciseras i exploateringskontorets avtal med byggherrar. Inriktnings- och genomförandebeslut för till exempel förskolor tas löpande upp i stadsdelsnämnden.

Bakgrund

Stockholm växer och Norra Djurgårdsstaden är ett av de stadsutvecklingsområden som planeras för att möta Stockholms ökade behov av bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. När området är fullt utbyggt bedöms cirka 12 000 nya bostäder och 35 000 nya arbetsplatser finnas där. De 670 första bostäderna började byggas i maj 2011 och de första familjerna flyttade in i oktober 2012.

Norra Djurgårdsstaden utgör ett av Stockholms stads utpekade miljöprofilområden, där innovativa lösningar för en hållbar stadsutveckling ska prövas. De övergripande ekologiska målen är en klimatanpassad och fossilbränslefri stadsdel 2030 där koldioxidutsläppen understiger 1,5 ton per person och år till 2020.

Stadsdelsförvaltningen håller i den fokusgrupp som främst arbetar med de mål som kopplar till social hållbarhet inom ramen för arbetet med hållbarhetsprofilen. En del i detta arbete är att stimulera till deltagande i utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden genom en utökad medborgardialog.

Norra Djurgårdsstaden sträcker sig från Hjorthagen i norr, över hamnområdet, till Loudden i söder och består av delområdena Hjorthagen, Värtahamnen samt Frihamnen och Loudden. Utvecklingen sker till stor del på områden som tidigare använts för gasproduktion och andra industriverksamheter. Hamnens verksamhet moderniseras och koncentreras till pirerna och container- och oljehantering flyttas från området. Det frigör landtytor som är betydelsefulla för genomförandet.

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för att inventera och planera för att tillgodose behovet av förskolor och viss fritidsverksamhet, verksamhetslokaler och bostäder för personer med behov enligt SoL (Socialtjänstlagen) och LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt boende för äldre. Planeringen av boende för funktionshindrade samt äldre sker i samråd med socialförvaltningen respektive äldreförvaltningen. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för skötsel och utveckling av parker och grönområden samt för att verka för en trygg miljö för boende, besökande och arbetande i stadsdelen.

Enligt *Program för hållbar stadsutveckling - Norra Djurgårdstaden visar vägen mot en hållbar framtid* (antaget av kommunfullmäktige januari 2017), har stadsdelsnämnden också särskilt ansvar för att arbeta med social hållbarhet i Norra Djurgårdsstaden. Detta innebär bland annat att leda arbetet i fokusgruppen *Leva och bo*, som har genomförandeansvar samt uppföljningsansvar för ett antal delmål som finns beskrivna i *Program för hållbar stadsutveckling*. I detta arbete ingår bland annat att genomföra aktiviteter som på olika sätt bidrar till att sprida kunskap och skapa engagemang kring hållbarhetsfrågor.

Park och grönanläggning

En långsiktigt hållbar, trygg och tillgänglig parkmiljö i en tätbebyggd stad ställer höga krav på utformning, funktion och kvalitet. En stabil parkstomme med riklig grönska, blomsterprakt, sittplatser, gångvägar och god belysning skapar förutsättningar för att på ett bra sätt kunna integrera ytor för till exempel lek och spontanidrott.

Norra Djurgårdsstaden har en bra och genomtänkt grönplanering, med många små närparker. Det är viktigt att det finns plats för både grönska och lek i närparkerna. Högt besöksstryck ställer krav på hållbara material och väl disponerade ytor i förhållande till behovet. Tillgången till grönområden säkras genom att skapa bra kopplingar mellan Hjorthagsparken, Gärdet och Nationalstadsparken.

Utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden sker i huvudsak på redan påverkad mark. I ett miljöprofilsområde och med närheten till Nationalstadsparken är det extra viktigt att grönområden och naturområden bevaras i största möjliga mån. Det gäller exempelvis Hjorthagsparken där det är viktigt att utveckla de rekreativa värdena, öka biologisk mångfald samt stärka ekosystemtjänsterna.

Även tillgänglighetsperspektivet är viktigt att ha med i planeringen av parker och lekplatser i Norra Djurgårdstaden. Det kan exempelvis handla om underlag på parkvägar och i lekplatser som möjliggör god framkomlighet för personer med rörelsehinder eller kontrastmarkeringar i parkmiljön så att synsvaga och personer med andra orienteringssvårigheter kan uppfatta nivåskillnader.

I planeringen av Norra Djurgårdsstaden används den så kallade grönytefaktorn som är ett redskap för styrning av hur stor andel av mark och byggnader som ska vara gröna och hur grönskan ska utformas.

Hjorthagen

Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden, som sträcker sig längs Husarviken fram till Ropsten, byggs på delar av gasverksområdet och på mark som använts för småindustri i Storängskroken. Den nya bebyggelsen får täthet och byggnadshöjder som innerstadens. Den höga exploateringen motiveras av närheten till innerstaden och till stora grönområden samt önskan att effektivt utnyttja stadens markreserver. I Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden är stadens ambition att det ska finnas 25 m² friytetillgång per lägenhet. Detta mål uppnås i många etapper men inte alla. Med friyta i detta avseende läggs ytor för allmän parkmark samt övriga gemensamma ytor tillsammans med gårdsmarken.

Hjorthagsparken

Delar av den befintliga Hjorthagsparken rustas upp i samband med exploateringen av Norra Djurgårdsstaden. Lekplatsen i Motalaparken har förnyats och en parklek med tillhörande utemiljö för lek, som även kommer att innehålla öppen förskola och fungera som träffpunkt för föreningar på kvällstid, planeras vara

inflyttningsklar våren 2020. Målet med upprustningen av Hjorthagsparken är att skapa ett attraktivt offentligt parkrum för barn och vuxna samt koppla ihop det gamla och nya Hjorthagen. Ett sammanhängande öppet parkstråk skapas när dalgången öppnas upp, genom att en del av Trollhättevägen tas bort och fyllnadsmassorna schaktas bort.

Stadsbyggnadskontoret har under 2019 startat ett utredningsarbete kring vilka delar av Hjorthagsparken som är möjliga att exploatera. Stadsbyggnadskontoret har fått in många markanvisningsförfrågningar för detta område och ser ny bebyggelse här som ett sätt binda samman den befintliga äldre bebyggelsen i Hjorthagen med den nya bebyggelsen i Norra Djurgårdsstaden. Hjorthagsparken innehåller dock stora naturvärden med habitatnätverk och ett ekbestånd som är ett viktigt ekologiskt spridningssamband för Nationalstadsparken. Stadsdelsförvaltningen har därför framfört att en eventuell exploatering här måste göras med försiktighet för att störa dessa samband så lite som möjligt. Vid en exploatering bör också grönkompensation genomföras för att stärka de gröna värdena i området.

Norra 1, Norra 2 och Västra

Inflytt i den första etappen av Norra Djurgårdsstaden, Norra 1, startade redan 2012 och i området finns Husarviksparken som består av öppna gräsytor som trappar sig ner mot vattnet med sittbara gradängsteg. I anslutning till Husarviksparken finns också kvarterslekplatsen Ekorrparken. Ett grönt stråk längs Jaktgatan kopplar samman torget i Västra tillsammans med Husarviksparken intill Husarviken i Norra Hjorthagen.

Kontorsparken, som ligger i etapp Norra 1 och Norra 2 i anslutning till Kontorsvillan, har kulturhistoriskt värde för gasverksområdet som helhet. I väster har parkens karaktär, med grusade gångar, stora parkträd och fruktträd bevarats och utvecklats, medan den östra delen behåller sin mer naturlika karaktär. I anslutning till en sänka i den nordöstra delen av parken finns en friliggande förskola. Förskolan är uppförd så att taket på byggnaden angränsar till höjden på parken och taket är iordningsställt som parkmark, vilket gör att Kontorsparken sträcker sig ut över förskolans tak. Vegetationen som placeras på taket har valts utifrån perspektivet att förstärka parkens ekologiska värde. I parkmiljön har också en lekplats anlagts. Lekplatsen används som förskolegård dagtid och som allmän lekplats övrig tid. Ytterligare en mindre lekplats har anlagts i Kontorsparkens nedre del, bland annat för att tillgodose behovet av

lek för de två förskolor som ligger i bottenvåningar i Norra 1 som har små gårdar.

Hästhagsparken, norr om Ängsbruksgatan i etapp Västra, bildar en ekologisk spridningskorridor mellan Hjorthagsparken till etapp Norra 1 och Nationalstadsparken. Området är nu finplanerat med gång- och cykelväg, gräsytor, fuktstråk och planteringar.

Strandparken är ett långsträckt grönt parkrum som planeras i mötet mellan den nya bebyggelsen och vattnet längs Husarviken från etapp Norra 1, längs etapperna Norra 2 och Brofästet ända till etapp Kolkajen. Strandområdet iordningställs med svagt sluttande gräsytor som tillsammans med björk och aldungar understryker vikens naturprägel. Kvarteren definieras av en brygga i förlängningen av varje gata som även förstärker kontakten med vattnet. Strandskoningen restaureras där det är nödvändigt. Lekytor samt våtmarker för dagvattenhantering planeras också att iordningställas. Strandparken är nu färdigställd fram till etapp Brofästet.

Brofästet

I etapp Brofästet är nu Båthusparken färdigställd i tre olika delar med funktion av torg, lekplats och park. Parkdelen är planerad närmast vattnet och ses som en utvidgning av Strandparken.

Då etapp Kolkajen har blivit försenad kommer en tillfällig park anläggas i etapp Brofästet, i väntan på att stadsparken i etapp Kolkajen och Gasverket Östra byggs. Den tillfälliga parken byggs i samverkan mellan exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen och planeras att innehålla lek, stadsodling och sittplatser.

Kolkajen och Ropsten

I etappen Kolkajen och Gasverket Östra planeras en stadspark, vilket är en långsmal park som ska ligga i stråket mellan bron över Husarviken från Nationalstadsparken till Norra Djurgården och Hjorthagsberget. Den norra delen av parken mot Husarviken planeras få karaktär av en finpark med sittplatser, gräsyta för picknick. I den mellersta delen av parken planeras någon typ av aktivitetsyta för äldre barn.

Långparken planeras fungera som ett aktivitets- och rörelsestråk genom etappen Kolkajen-Ropsten.

Gasklocka 3 och 4

I etappen Gasklocka 3 och 4 kommer en av de befintliga gasklockorna rivas och ge plats för ett bostadshus med cirka 320 lägenheter samt en förskola. Den andra av de två befintliga gasklockorna kommer att bevaras och omvandlas för kulturellt innehåll. På de befintliga parkytorna som omgärdar byggnaderna, men som tidigare inte varit tillgängliga för allmänheten planeras Klockparken. Parkytorna kommer att restaureras och iordningsställas och lektyor kommer att planeras in.

Södra Värtahamnen

Valparaiso

I etappen Valparaiso kommer en upprustning av den befintliga Finlandsparken att genomföras i samband med exploateringen. Parken planeras fungera som en kvarterspark för Valparaiso och andra närliggande områden med plats för både rekreation och aktiviteter. Parken ska innehålla lekområden, en lekplats och en naturlek.

I etappen Valparaiso planeras också aktivitetsparken Plektrummet, främst för lite äldre barn och ungdomar, som ska kopplas ihop med Finlandsparken med en ny passage. Plektrummet planeras som ett mer multifunktionellt stadsrum där dagvattenhantering och aktivitet samexisterar och ska fungera som en mötesplats och nod i området. Platsen är aktivitetsinriktad och ska innehålla rörelselek och möjlighet till spontanidrott.

Södra Värtan

En del av Södra Värtan har försenats, bland annat på grund av arbete med omDispositionering av bangårdarna i området. Projektet ser över möjligheten att dela upp Södra Värtans detaljplan i de delar som inte är beroende av bangårdsfrågan för att kunna komma vidare med kontorsbebyggelsen, vattendomar och renovering kaj.

En tät bebyggelse planeras och friytor i form av torg och parker är begränsade vilket ställer krav på att ytorna utformas attraktivt och funktionellt. Gatorna ges en grön karaktär som länkar samman områdets grönska.

I området planeras två större parker, Värtanparken och Saltparken. Saltparken som kommer att ligga i anslutning planeras som en lugn finpark med gräsytor och planteringar. Värtanparken ligger i anslutning till Värtantorget där det finns planer på att anlägga en konstfrusen isbana vintertid. Värtanparkens övre del kommer att innehålla lek för lite yngre barn och en mindre skate- och kickbike

ramp. Här planeras det även för en enklare byggnad som stadsdelsförvaltningen kan hyra och som kan innehålla exempelvis öppen förskola och som kan fungera som en träfflokal för föreningar i området. Den nedre delen av parken, som ansluter till den planerade kollektivtrafikbryggan, får mer karaktären av en finpark med en stor gräsyta.

Ett ingående värde för de två parkerna är att de ska få in grönska som bidrar till olika former av ekosystemtjänster som exempelvis ökad biologisk mångfald genom större artrikedom och vattenrening genom lokalt omhändertagande av dagvatten.

Mer detaljerad Park- och grönplaneringen för Frihamnen och Louden kompletteras senare.

Förskolor

Stadsdelsförvaltningen räknar med att det, då Norra Djurgårdsstaden är helt utbyggd med cirka 12 000 nya bostäder, behövs cirka 2 520 förskoleplatser med ett förskoletal på 0,21 (21 barn per 100 bostäder). Vilket skulle motsvara omkring 140 avdelningar med cirka 18 barn per avdelning. Det är dock svårt att avgöra vilket det exakta behovet av antalet förskoleplatser kommer att bli. Detta beror dels på det faktiska antalet byggda bostäder inte alltid stämmer med vad som har planerats och att förvaltningen ser till stadsdelsområdet som helhet. Norra Djurgårdsstadens behov och utbud påverkas därför av det befintliga förskolebeståndet inom Östermalms stadsdelsområde.

Vid planeringen av förskola måste även hänsyn tas till att antalet små barn är som högst när bostadsområdet är nybyggt. Detta har varit tydligt i de etapper som redan är inflyttade i Norra Djurgårdsstaden, där en stor andel av barnen som börjar i de nyöppnade förskolorna har varit ettåringar. Behovet av förskoleplatser i de tidiga etapperna kommer troligtvis att minska framåt, vilket det tas hänsyn till vid förskoleplanering för kommande etapperna. För mer detaljerad information se särskilt förskoleplaneringsdokument.

Hjorthagen

Norra 1, Norra 2, Västra, Ängsbotten, Jackproppen, Gasverksområdet samt Gasklocka 3 och 4

Den första etappen Norra 1 är idag helt färdigbyggd. Inflytt startade 2012 och här finns idag 670 lägenheter och tre kommunala förskolor med sammanlagt 9 avdelningar. Etappen består av en fjärdedel parkmark.

Inflytt i etapp Västra startade 2014 och etappen är idag helt färdigbyggd. Etappen innehåller 1 257 lägenheter och tre kommunala förskolor med sammanlagt 12 avdelningar.

Inflytt i etapp Norra 2 startade i februari 2016 och etappen är idag färdigbyggd. Norra 2 innehåller 598 bostäder och en friliggande förskola med fyra avdelningar som drivs i privat regi.

Detaljplanen för Ängsbotten upphävdes av Länsstyrelsen i januari 2016 med anledning av bullersituationen för ny bostadsbebyggelse vilket skulle kunna leda till krav på begränsningar på Västra bangården. Detaljplanearbete planeras att upptas våren 2020. I detaljplan Ängsbotten planeras 527 bostäder, varav 290 studentbostäder, med planerad inflytt 2022. Då förvaltningen inte anser att etappen är lämplig för en förskola, på grund av buller från Norra länken samt Värtans västra bangård, planeras ingen förskola här. Behovet av förskoleplatser för denna etapp tillgodoses istället i Jackproppen, där 57 nya bostäder och en kommunal förskola med fyra avdelningar planeras öppna 2022.

Hjorthagens två stora gasklockor i plåt, gasklocka 3 och 4, byggs om till cirka 360 bostäder och inflytt planeras ske 2023.

Förskolebehovet av det nya tillskottet på bostäder kommer att täckas av en förskola i privat eller kommunal regi med fyra avdelningar i samma byggnad.

I Gasverksområdet omvandlas en stängd industrimiljö till en centrummiljö med service och kultur samt en liten andel bostäder, cirka 157 lägenheter. Här öppnade en f-9 skola med plats för 900 elever med tillhörande idrottshall hösten 2019. Här byggs även en ny kommunal förskola med fem avdelningar (fyra avdelningar + en utegrupp) som planeras öppna januari 2021.

Brofästet, Kolkajen och Ropsten

Ettap Brofästet planeras 595 lägenheter och två friliggande förskolor i privat regi med sammanlagt nio avdelningar, inflytt pågår 2019-2020. I detaljplanen Kolkajen, inklusive Tjärkajen, planeras det för 1 492 bostäder och två förskolor. Planerad inflytt 2026.

Innan planarbetet i Ropsten kan gå vidare behöver riksintresseprecisering ske av Östlig förbindelse. I etapp Ropsten planeras det för 658 nya bostäder men ingen förskola, planerad inflyttning mellan 2023-2024.

Elektriciteten

För kvarteret Elektriciteten pågår förhandling med tomträttshavaren Ellevio AB om komprimering av ställverket, som baserar sig på tidigare överenskommelser om framtida markanvändning. Komprimering innebär att det befintliga ställverket avvecklas och ersätts av ett nytt modernt och driftsäkert gasisolerat ställverk som tar mindre plats. Det möjliggör bostadsbebyggelse med cirka 200 lägenheter eller annan bebyggelse med tidigast byggstart 2025. Ingen förskola är planerad i denna etapp.

Hjorthagskransen

Till följd av en eventuell förtätning i Hjorthagskransen med cirka 200 nya bostäder och tillskott på bostäder i etapp Elektriciteten med cirka 200 nya bostäder samt för att till viss del möta behov av förskola för etapp Ropsten, har stadsdelsförvaltningen angett ett behov av ytterligare 11 avdelningar förskola i den äldre delen av Hjorthagen, utöver den befintliga Hjorthagens förskola med fyra avdelningar som finns idag.

Etapp	Planerad inflytt	Antal bostäder	Antal förskoleavdelningar
Norra 1	2012	670	9
Västra	2014-2017	1 257	12
Norra 2	2016-2018	598	4
Ängsbotten	2022	527	0
Jackproppen	2022	57	4
Gasverket	2018-2022	157	5
Gasklocka 3 o 4	Oklart	360	4
Brofästet	2019	595	9
Infill Hjorthagskransen	Oklart	200	11
Kolkajen	2026	1 492	8
Ropsten	2024-2028	658	0
Elektriciteten	2027	200	0
Totalt		6 771	63

Värtahamnen

Värtahamnen består av tre delar, ombyggnation av Värtapiren samt Valparaiso samt Södra Värtan. I etapp Valparaiso planeras innehålla kontor, kommersiella lokaler, infrastruktur och bostäder men ingen förskola på grund av områdets närhet till hamnverksamheten.

I detaljplan Södra Värtan planeras sammanlagt 1 900 bostäder, med en byggstart tidigast 2021. I området finns 26 förskoleavdelningar planerade.

Förskoleplanering i Frihamnen och Loudden kompletteras senare. Frihamnen och Loudden planeras vara färdigbyggt 2030 och kommer då innehålla cirka 5 700 bostäder.

Förskolegårdar och utevistelse

Förskolorna behöver ha tillgång till egen gård som behöver ligga i direkt anslutning till förskolan. Gården ska med fördel placeras inom fastigheten. Generellt för förskolegårdar gäller att det är angeläget att barnen får tillgång till en ändamålsanpassad och tillräckligt stor gård samt att förskolan placeras där ljud-, ljus- och luftförhållandena är så goda som möjligt. Enligt Boverket ger en bra gård många positiva effekter på barns hälsa, välbefinnande och utveckling. Gården behöver vara tillräckligt stor för att erbjuda flexibilitet och för att vara så fantasieggande att barnen kan få utlopp för sin kreativitet och öva sin motorik. Ett önskat läge är att samtliga förskolor i Norra Djurgårdsstaden har tillgång till en egen gård med goda lekvärden, och förvaltningen arbetar med detta i samtliga projekt.

Hjorthagen

Förskolorna i Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden har nära till Nationalstadsparken samt den befintliga Hjorthagsparken vilket ger ett komplement till befintliga förskolegårdar. I Hjorthagen finns det idag fyra nya lekplatser färdigställda och ytterligare sju stycken planeras.

Södra Värtahamnen

Södra Värtahamnen planeras med en högre exploateringsgrad än Hjorthagen och de förskolor som planeras där kommer inte ha samma närhet till Nationalstadsparken och Hjorthagsparken som förskolorna i Hjorthagen. I detta område ser förvaltningen ett stort behov av att skapa gröna offentliga platser med inslag av lek. Förvaltningen ser även ett behov av att skapa trygga och trafiksäkra kopplingar till Gärdet och de möjligheter för lek- och naturupplevelser som det kan erbjuda förskolorna i området.

Kultur och öppen verksamhet för barn och ungdomar

Hjorthagen

I den befintliga Hjorthagsparken kommer en parklek med tillhörande utemiljö för lek, som även kommer att innehålla öppen

förskola och fungera som träffpunkt för föreningar på kvällstid, vara färdig våren 2020. En parklek är en öppen bemannad verksamhet för barn- och ungdomar där aktiviteterna kan variera, till exempel kan öppen förskola hållas där under vissa tider.

Planering av kultur och öppen verksamhet för barn och ungdomar i Värtahamnen, Frihamnen och Loudden kompletteras senare.

Bostäder med särskild service

Stadsdelsnämnderna har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att öka utbyggnadstakten av bostäder med särskild service för personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och att säkerställa att detta klaras i samverkan med bland annat bostadsbolagen. Bostad med särskild service omfattas, sedan sommaren 2009, av valfrihetssystemet och det har visat sig att bostad i innerstaden ofta efterfrågas av brukarna och deras anhöriga/juridiska ställföreträdare. I stadens budget för 2018 står att berörda nämnder i samband med större bostadsexploateringsprojekt ska pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för särskilt boende (inklusive vård- och omsorgsboende), med prioriterad inriktning på boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Boendetyper

Att bo i en fullvärdig bostad är en viktig förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Därför måste lägenheterna uppfylla Boverkets byggregler, vilket innebär rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro, sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning.

Ju bättre alla lägenheter utformas från början, dvs. att de även kan fungera vid rörelsehinder, synskador etcetera, desto mindre blir behovet av vardagsstöd från andra till exempel i form av hemtjänst. Detta innebär att man även om man får en funktionsnedsättning, i större utsträckning kan bo kvar hemma och inte behöver flytta till annan boendeform.

Gruppboend är ett boendalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. En gruppboend omfattar cirka 5-6 lägenheter där varje lägenhet ska vara cirka 40 m². Utöver detta måste det i gruppboenden finnas förbindelse till gemensamt kök och matrum, samvarorum, tvättstuga och förråd samt personalutrymmen som kontor, jourrum och omklädningsrum samt dusch och toalett.

Med *serviceboende* menas vanligen ett antal lägenheter som har tillgång till personal, gemensamhetslokal, eventuell matdistribution etcetera. Lägenheterna är i regel anpassade efter den enskildes behov och kan ligga samlade i samma hus eller spridda mellan olika fastigheter i nära anslutning till gemensamhetslokalen.

Ett *stödboende* är en mellanform mellan ett helt självständigt boende och ett boende i gruppboende. I nära anslutning till stödboendet ska det finnas tillgång till gemensamhetslokal för hyresgästerna samt personalutrymmen i form av kontor, personalrum, omklädningsrum, dusch och toalett. Lägenheterna i ett stödboende bör ligga samlade.

Det är viktigt att i planeringen beakta att en bostad med särskild service inte bör placeras i nära anslutning till annan sådan bostad eller andra bostäder som inte är ordinära, till exempel korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre. Detta för att undvika en institutionell prägel. Dock bör de olika gruppboendena färdigställas ungefär samtidigt för att uppnå största möjliga samordningsvinst.

I Norra Djurgårdsstaden ser man idag ser förvaltningen främst ett behov av gruppboendestäder, nedan följer en beskrivning av befintliga och planerade bostäder för personer med funktionsnedsättning i respektive etapp.

Hjorthagen

Västra, Norra 1 och Norra 2

I etapp Norra 1 finns inga bostäder för personer med funktionsnedsättning. I etapp Västra finns idag ett gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Töffsingdalen och en gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Tyresta.

I etappen Norra 2 finns det en gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Hornslandet.

Brofästet och Kolkajen

I etappen Brofästet finns inga bostäder med service planerade. I etappen Kolkajen planeras det för två gruppboendestäder med plats för sammanlagt 12 boende.

Stadsdelsförvaltningen har även angett ett behov av en gruppboende eller stödboende med plats för sex boende i etappen Ängsbotten, men detta är än så länge endast i planeringsstadiet.

Södra Värtan

I Södra Värtan finns en gruppboende med plats för sex boende planerad, beräknad inflytt i denna är 2024.

Planeringen av bostäder med särskild service i Frihamnen och Loudden kompletteras senare.

Äldreomsorg

Stadsdelsförvaltningen deltar i planeringen av boende för äldre och bevakar markanvisningar för framtida behov av vård- och omsorgsboende inom regionen. Det är nödvändigt att de nya boendena är byggda för flexibel användning, så att de kan fungera som antingen äldre-, trygghets- eller seniorboende och därmed kunna anpassas till aktuella behov. Det är angeläget att alla lägenheter i bostadsområdet från början utformas så att de även kan fungera för personer med till exempel rörelsehinder eller synskador. På så sätt kan även äldre i större utsträckning bo kvar hemma och inte behöva flytta till annan boendeform.

Stadsdelsnämnderna i region innerstaden, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm, tar årligen fram en gemensam äldreboendeplan för vård- och omsorgsboende, servicehus och trygghetsboende med aktivitetscentra utifrån SWECO:s reviderade framskrivning av äldreomsorgsbehovet. En region kan inte tillgodose alla de olika behov och önskemål om äldreboende som efterfrågas inom det egna geografiska området. En samordning behöver därför göras på stadsövergripande nivå.

Vård- och omsorgsboende i Norra Djurgårdsstaden

Dianagårdens vård- och omsorgsboende i Hjorthagen kommer att omstruktureras till ett seniorboende med aktivitetscenter och arbetet kommer att starta 2021.

I Boendeplan 2018 med utblick mot 2040 har äldreförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, stadsledningskontoret och Micasa analyserat behovet av nödvändiga åtgärder för att möta den kommande efterfrågan av platser på vård- och omsorgsboende i Stockholms stad. Med föreliggande planering konstateras det i rapporten att region innerstaden har ett ökat behov (cirka 36 procent) av platser på vård- och omsorgsboenden fram till år 2040. I region innerstaden förslås nyproduktion av fem vård- och omsorgsboenden à 90 platser för att möta detta behov. Två av dessa föreslås inom Östermalms stadsdelsområde, ett behöver vara inflyttningsbart 2026 och ett 2030, och Norra Djurgårdsstaden skulle kunna vara en lämplig plats för dessa boenden.

Stadsdelsförvaltningen har angett etapp Ängsbotten som lämplig placering för boendet som ska vara klart 2026 och etapp Loudden lämplig för boendet som ska stå klart 2030.

Inom Östermalms stadsdelsområde finns det idag även fyra öppna träffpunkter för äldre. Stadsdelen driver två biståndsbedömda dagverksamheter för äldre och det finns även en privat aktör som bedriver dagverksamhet inom stadsdelsområdet. Bedömningen är att behovet av dagverksamhet är tillgodosett.

Trafik och kommunikationer

För att transportera fler människor och mer gods i en växande och hållbar stad behövs en övergång till mer kapacitetsstarka och resurseffektiva transportmedel. I Norra Djurgårdsstaden planeras det för en tät och tillgänglig stad som ger underlag för långsiktigt hållbara transportsätt. I området tillämpas en tydlig trafikhierarki, som i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi prioriterar gång och cykel, följt av kollektivtrafik och i sista hand bilar. I Norra Djurgårdsstaden, som byggs ut i snabb takt, är det viktigt att utbyggnaden av kollektivtrafiken byggs ut i samma takt. Detta är viktigt inte minst på grund av att Norra Djurgårdsstaden är ett utpekad miljöprofilsområde där en stor del av invånarna förväntas klara sig utan egen bil genom att i större utsträckning använda sig av kollektivtrafik samt gång och cykel.

Ur ett barnperspektiv är sammanhängande och trygga gångstråk (och cykelstråk) en viktig förutsättning för barns och ungas rörelsefrihet. Detta gäller även för äldre och personer med funktionsnedsättning. Genom att behålla, förstärka och skapa sammanhängande gångstråk mellan områden, funktioner och bebyggelse stärks möjligheterna att på egen hand ta sig till skola eller arbete, vänner och fritidsaktiviteter. Trygga och säkra vägar för skolbarn behöver planeras in för förskole- och skolbarn både inom och i anslutning till planområdet.

Kontaktpersoner Östermalms stadsdelsförvaltning

Christina Klang, stadsdelsdirektör, 08-508 100 15

Jens Vesterlund, avdelningschef förskola och parklek, 08-50810784

Therese Rosén, avdelningschef parkmiljö, 08-508 09 304

Jan Rönnberg, avdelningschef socialtjänst, 08-508 10 375

Marianne Wikander, avdelningschef äldreomsorg, 08-50810700

Kerstin Engström, lokalintendent, 08-508 10 031

Sofia Regnell, samhällsplanerare, 08-508 09 021